

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КВАНТИТАТИВНІ МЕТОДИ В ЛІНГВІСТИЦІ
Третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 035 ФІЛОЛОГІЯ
галузі знань 03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ
Кваліфікація: ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ ФІЛОЛОГІЇ

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 09 вересня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

- Загальна інформація
- Анотація до курсу
- Мета та цілі курсу
- Результати курсу (компетентності)
- Організація навчання курсу
- Система оцінювання курсу
- Політика курсу
- Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Квантитативні методи в лінгвістиці
Викладач (-і) Профайл викладача	Липка Світлана Іванівна
Контактний телефон викладача	+380 968146058
E-mail викладача	svitiana.lypka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Понеділок, 13.30, ауд. 224
2. Анотація до курсу	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни “Квантитативні методи в лінгвістиці” є методи та методики кількісного чи статистичного аналізу отриманих лінгвістичних даних, які можна застосовувати для вирішення теоретичних та практичних завдань прикладної лінгвістики та мовознавства.</p> <p>Навчальний курс покликаний закласти у здобувачів третього освітньо-наукового рівня освітньої програми філологія основи для подальшого удосконалення професійно орієнтованого володіння методами та методиками кількісного та статистичного аналізу отриманих лінгвістичних даних з метою проведення наукових лінгвістичних досліджень.</p> <p>Завданнями курсу є формування у майбутніх науковців базових лінгвістичних та фахових науково-дослідницьких компетентностей для дослідження основних проблем прикладної лінгвістики та здатності ідентифікувати й розв’язувати комплексні проблеми в галузі філології за допомогою наукового та прикладного підходу до їх вирішення через застосування квантитативних методів дослідження.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Мета</u> курсу полягає в забезпеченні достатньо вільного, нормативно правильного і функціонально адекватного володіння здобувачами третього освітньо-наукового рівня освітньої програми філологія актуальними лінгвістичними методами дослідження.</p> <p>Основними цілями вивчення курсу є: навчити збирати та аналізувати за допомогою кількісного та статистичного аналізу лінгвістичний матеріал; надати знання про види, будову та текстову структуру текстового корпусу; навчити самостійно і критично поводитися з теоретичними знаннями і текстами; самостійно застосовувати методи аналізу тексту; розвивати теоретично доцільну гіпотезу, яку можна перевірити емпірично, оперувати змінними і гіпотезами; навчити формувати вибірку, вираховувати необхідний обсяг, похибку вибірки; формувати анкети опитування, проводити опитування, збирати дані та правильно спілкуватися з учасниками експерименту; узагальнювати та презентувати результати здійснених досліджень.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p>Інтегральна компетентність</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність ідентифікувати та розв’язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності й пропонувати наукові та прикладні підходи до їхнього вирішення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики. <p>Загальні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ЗК 5. Усвідомлення необхідності та дотримання норм наукової етики й принципів академічної доброчесності; 	

Фахові компетентності:

ФК1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, опанування термінології та методології з досліджуваного наукового напрямку;

ФК2. Здатність до пошуку, опрацювання, аналізу й узагальнення інформації, систематизації та інтерпретації фактичного матеріалу для проведення самостійних наукових досліджень у галузі філології;

ФК7. Здатність до лінгвокреативної та літературно-критичної діяльності в науково інноваційній сфері;

ФК10. Здатність здійснювати викладацьку діяльність в межах спеціальності «Філологія».

5. Програмні результати навчання

ПРН 1. Вміти на основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загально філософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання;

ПРН 3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію;

ПРН 4. Обирати адекватну до предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології;

ПРН 9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень;

ПРН 10. Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та писемній формі: продукувати і нормативно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо).

6. Організація курсу			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		20	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		10	
Самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	035 Філологія	II	В
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Квантитативна лінгвістика як наукова дисципліна. Огляд сучасних лінгвістичних методів. Історія, науково-теоретичні передумови та стан досліджень у галузі квантитативної лінгвістики. Завдання, цілі та методи квантитативної лінгвістики. Мовні закони у квантитативній лінгвістиці.	2		4
Тема 2. Організація та проведення лінгвостатистичних експериментів. Поняття лінгвостатистичного експерименту. Основи експерименту. Основні етапи проведення лінгвостатистичного експерименту.	2	2	4
Тема 3. Лінгвістичні методи збору, підготовки та аналізу даних. Генеральна сукупність та вибірка. Основи формування вибірки. Типологія вибірки. Види вибірки. Вимоги до вибірки. Одиниця аналізу та одиниця вибірки. Розмір вибірки. Розрахунок обсягу вибірки. Похибка вибірки.	2	2	4
Тема 4. Методика визначення поля шляхом інвентаризації складових елементів лексико-семантичних груп. Рівні опису розмовної мови та відповідні методи дослідження для кожного з них. Порівняння результатів застосування різних методів. Методика формалізованої процедури інвентаризації. Алгоритм інвентаризації.	2	1	8
Тема 5. Методи визначення ступеня парадигматичних відношень у лексико-семантичних групах. Про поняття смислових відношень. Значенневідношення в лексико-семантичній системі. Парадигматичні відношення в лексико-семантичній системі. Методи визначення ступеня парадигматичних відношень у лексико-семантичних групах.	2	1	8
Тема 6. Порівняння варіативних рядів. Кореляційний аналіз. Визначення статистичної значущості	4	2	10

коефіцієнта кореляції. Число ступенів свободи. Коефіцієнт рангової кореляції. Часткова кореляція. Критерій хі-квадрат. Спряженість ознак. Особливості використання критерію хі-квадрат та коефіцієнта взаємної спряженості. Кількісні класи. Поправка на групування даних. Побудова та використання альтернативних таблиць. Порівняння емпіричних та теоретичних розподілень.			
Тема 7. Методи аналізу текстових корпусів. Види та структура текстових корпусів. Базові знання метаданих та анотування текстових корпусів. Застосування методів аналізу текстових корпусів (конкордансів, частот, спільна поява). Кількісні та якісні методи аналізу текстових корпусів. Збір лексичних даних на основі корпусу.	2		4
Тема 8: Розробка опитувальників та анкет. Формулювання питання дослідження. Формулювання гіпотези. Вибір тесту. Планування опитування.	2	1	8
Тема 9: Організація емпіричного дослідження. Проведення опитування. Проведення збору даних з учасниками експерименту. Етичні та правові аспекти роботи з емпіричними даними. Поводження з учасниками експерименту. Рефлексивне та критичне поведіння з кількісними даними. Презентація результатів дослідження. Написання наукових есе про емпіричні дослідження.	2	1	10
ЗАГ.:	20	10	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється здобувачеві за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання 2 (двох) підсумкових індивідуальних практичних дослідницьких завдань. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність здобувача на заняттях (у тому числі на лекційних), активність здобувача під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; списування та плагіат.
Вимоги до письмової роботи	Структурою курсу, незалежно від форми навчання, передбачено виконання 2 (двох) письмових робіт – підсумкових індивідуальних практичних дослідницьких завдань, кожна з яких оцінюється в 50 балів. Критерії оцінювання: Відмінно – 90-100% правильних відповідей. Добре – 70-89% правильних відповідей. Задовільно – 50-69% правильних відповідей. Незадовільно – менше 50% правильних відповідей. Форма роботи – письмова, з використанням відповідних методик квантитативного дослідження. Проблемне завдання 1: За допомогою лексикографічного аналізу сформулювати початковий список компонентів визначеної лексико-семантичної групи. Інвентаризувати сформовану групу. Проблемне завдання 2: Сформулювати фрагмент вибірки на основі опрацювання текстового

	<p>корпусу.</p> <p>Термін написання – під час проходження курсу, впродовж 1 заняття по завершенню проходження відповідної теми.</p>
Семінарські заняття	<p>Семінарські заняття проходять у формі занять-воркшопів, де здобувачі опановують практичні навички роботи з корпусами.</p> <p>Відвідування семінарських занять є обов'язковим.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Допуск до виконання підсумкових індивідуальних практичних дослідницьких завдань здійснюється з урахуванням присутності здобувачів на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час семінарських занять.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік.</p> <p>Форма здачі – письмове індивідуальне практичне дослідження.</p> <p>Здобувачеві пропонується білет з практичними завданнями.</p> <p>Максимальна кількість балів – 100 (2 індивідуальних практичних завдань по 50 балів кожне). Здобувач, який у сумі не набрав 50 балів за відомістю No1, користується правом перескладання за відомістю No2.</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Навчальною дисципліною передбачено проведення 2 (двох) підсумкових індивідуальних практичних дослідницьких завдань, що повністю базуються на пройденому лекційному та практичному матеріалах.

Академічна доброчесність:

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, студент отримає «0» балів.

Відвідування занять

Здобувач повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити здобувача до заняття, у випадку спізнення без поважної причини. У випадку пропуску 5 чи більше практичних занять без поважної причини, здобувач може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку), або його/її підсумкова оцінка буде знижена.

9. Рекомендована література

1. Арапов М. В. Квантитативная лингвистика. М.: Наука, 1988.
2. Борисенко Н.Д. Методика проведення наукових досліджень: Навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2010. 64 с. <http://eprints.zu.edu.ua/28339/1/corympnd.pdf>
3. Бук С. Н.. Основи статистичної лінгвістики: Навчально-методичний посібник / Відп. ред. проф. Ф.С. Бацевич. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008.124 с. <https://victana.lviv.ua/biblioteka/98-matematychna-linhvistyka/462-buk-s-n-osnovy-statystychnoi-linhvistyky>.
4. Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики: навчальний посібник / В. В. Жуковська. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 142 с. http://eprints.zu.edu.ua/18909/1/korpusna_lingv.pdf.

5. Заяць В. М., Заяць М. М. Методи зіставлення статистичних характеристик при формуванні вибірок в лінгвістиці // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Інформаційні системи та мережі. – 2010. – № 673. – С. 296–305.
6. Левицький В. В. Квантитативные методы в лингвистике. Винница: Нова книга, 2007. 264 с.
7. Перебийніс В. С. Статистичні методи для лінгвістів / В. С. Перебийніс. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 169 с.
8. Agresti A. Categorical Data Analysis / A. Agresti. – Bognor Regis: Wiley, 1990.
9. Albert, Ruth/Koster, Cor J. (2002): *Empirie in Linguistik und Sprachlehrforschung*. Tübingen.
10. Atteslander, Peter (2003): *Methoden der empirischen Sozialforschung*. Berlin/New York.
11. Bosch, Karl (1997): *Elementare Einführung in die angewandte Statistik*. Braunschweig.
12. David W. Reed A Statistical Approach to Quantitative Linguistic Analysis, WORD, 5:3, 235–247, 1949.
13. Gabler, Siegfried (1996): "Repräsentativität von Stichproben". In: Goebel, Hans et al. (eds.): *Kontaktlinguistik*. Berlin/New York: 733-737. (=HSK 12.1).
14. Grotjahn, Rüdiger/Grzybek, Peter (2000): "Methodological remarks on statistical analyses in empirical paremiology". *Proverbium* 17: 121-132.
15. Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft. Mitbegründet von Gerold Ungeheuer, Mitherausgegeben 1985,2001 von Hugo Steger Herausgegeben von / Herausgegeben von / edited by Reinhard Köhler · Gabriel Altmann Rajmund G. Piotrowski, Band 27, Walter de Gruyter · Berlin · New York.
16. Häcki Buhofer, Annlies/Burger, Harald (1994): "Phraseologismen im Urteil von Sprecherinnen und Sprechern". In: Sandig, Barbara (ed.): *Europhras 92. Tendenzen der Phraseologieforschung*. Bochum: 1-33.
17. Köhler, Reinhard: Gegenstand und Arbeitsweise der quantitativen Linguistik. In: Reinhard Köhler, Gabriel Altmann and Rajmund G. Piotrowski [eds.]: *Quantitative Linguistik. Ein internationales Handbuch. Quantitative Linguistics. An international Handbook*. (=HSK27) Berlin, New York: de Gruyter, pp. 1-15.
18. Köhler, Reinhard, Altmann, Gabriel: "Quantitative Linguistics". In: *The Cambridge Encyclopedia of the Language Sciences*, ed. Patrick Colm Hogan, (to appear).
19. Kähler, Wolf-Michael (2005): *Einführung in die Statistische Datenanalyse*. Braunschweig/Wiesbaden.
20. Nachtigall, Christof/Wirtz, Markus (1998): *Wahrscheinlichkeitsrechnung und Inferenzstatistik. Statistische Methoden für Psychologen*. Teil 2. Weinheim/München.
21. Pascual Cantos G. *Statistical Methods in Language and Linguistic Research* / G. Pascual Cantos. – UK: Equinox Publishing, 2013.
22. Rietveld, Toni/van Hout, Roeland (2005): "Quantitive Methods/Quantitative Methoden". In: Ammon, Ulrich et al. (eds.): *Soziolinguistik*. Berlin/New York: 965-978. (=HSK 3.2).
23. Schlobinski, Peter (1996): *Empirische Sprachwissenschaft*. Opladen.
24. Wirtz, Markus/Nachtigall, Christof (1999): *Deskriptive Statistik. Statistische Methoden für Psychologen*. Teil 1. Weinheim/München.
25. Wright D. B. *Understanding Statistics: An Introduction for the Social Sciences*. / D. B. Wright. – London: Sage, 1997.

Липка Світлана Іванівна, к. філол. н.,

доцент кафедри німецької філології